

Fortidsminneforeningen – representantskapsmøte Stiklestad 31. mai 2008. Ordførerens tale.

Kjære fortidsminnevenner!

Takk for invitasjonen til å delta her i kveld sammen med dere.

Det er svært trivelig for en historieinteressert ordfører å kunne ønske en for Verdal kommune så viktig forsamling hjertelig velkommen nettopp hit til Stiklestad. Jeg er blant annet utfordret til å reflektere litt rundt dette gamle slagstedet og dets betydning i lokalt og nasjonalt perspektiv.

Verdal kommune har sitt navn fra den gammelnorske forstavelsen /vær/, som betyr ”stille” eller ”rolig.” Den rolige dalen, altså. Ser vi oss rundt i landskapet er det jo også nettopp dette inntrykket vi får: En bred, iserodert U - dal i et topografisk rolig landskap preget av en veksling mellom marine leirmasseavsetninger og morenedominerte israndsavsetninger. Naturen er fredfylt, klimaet er godt, jordsmonnet fruktbart og topografien rimelig enkel i et matproduksjonsperspektiv. Vi er midt i hjertet av Innherred, verdens nordligst beliggende fullskala landbruksområde.

Det er selvfølgelig dette som er de grunnleggende årsaker bak dette områdets tunge betydning i tidlig norsk historie. I det jordbruksbaserte samfunnet var det lenge vanskelig å komme unna høvdingemakta på sør – og østsida av Trondheimsfjorden for den som ville kontrollere de landskaper som etter hvert ble nasjonen og staten Norge. Frekvensen av det arkeologene kaller monumentale gravhauger er på landstoppen her rundt Stiklestad. Om ikke annet forteller det om en voldsom høvdingemakt, om et samfunn som produserte overskudd nok til å spille en dominerende politisk rolle.

Det er jo dette selvsagt som er bakgrunnen for Slaget på Stiklestad i 1030. Begreper som ”Slaget som formet Norge” og ”Norges evige konge” - Rex Perpetuum Norvegiae” - er begge veldokumenterte utsagn som forteller sitt om det vi i feststemte stunder kaller Stiklestad: - *Vår nasjons vugge*. Som denne forsamlingen så vel vet: Det går en klar linje i norsk historie fra Harald Hårfagre og Hafrsfjord til Olav Haraldson og Stiklestad. Det er langs denne linjen samlingen av Norge skjer, det er her byggingen av det norske rikskongedømmet skjer.

Like betydningsfull er Olav den hellige – dimensjonen. Det er nettopp helgenkongens fall her på stedet som symboliserer Norges inntreden i den katolske kirken. I tillegg til den rent religiøse dimensjonen – som selvfølgelig er avgjørende viktig – innebærer Olav fall på Stiklestad også et mer allmenkulturelt samfunnsutviklingsperspektiv: Norges inntreden i den katolske kirken representerer som vi alle vet vår varige tilknytning til den eneste organiserte sentraleuropeiske fellesorganisasjon gjennom mange århundreder. De langsiktige følgene av 1030 for vår nasjon er altså kolossale både på det politiske, det religiøse og det kulturelle planet.

Det er altså ikke uten grunn at Fortidsminneforeningen ervervet Olavsstøtta her på Stiklestad - allerede i 1856 - som et av sine tidligste objekter i et av foreningens første leveår.

Så vet jeg at dere har fått grundig informasjon under denne samlingen fra Stiklestad Nasjonale Kultursenter både om dagens etter hvert svært omfattende virksomhet her, om andre sider av vår lokale historie og også om de omfattende utviklingsplanene som det arbeides etter her på stedet.

Utviklingsprogrammet *230 til 2030* legger opp til en mangesidig utvikling både i volum og i tematikk. Programtittelen sier noe om tidsspennet: Fra de store monumentale gravhaugene i nærområdet til Tusenårsjubileet i 2030. Her ligger alt fra områdeutvikling til store formidlingsprosjekter, fra kulturproduksjoner til reiselivssatsing, fra hotellbygging til vegomlegging, fra et årsbesøk i området 140 000 til 200 000. Meget spennende, dette, også sett i et mer generelt samfunnsutviklingsperspektiv, midt i skjæringspunktet mellom statlig, fylkeskommunal og kommunal ressursinnsats, godt hjulpet av samfunnsbevisste næringslivsbedrifter og en enestående frivillighet. Fra ordførerperspektivet er det fantastisk interessant å observere hvilken samfunnsutviklingskraft kultur har i seg!

Så noen ord om et par andre sider av det moderne Verdalsamfunnet.

Verdal kommune i dag er en vekstkraftig bykommune med vel 14 100 innbyggere. Vi er Midt – Norges største industrikommune, en av landets største landbrukskommuner og selvfølgelig en kulturkommune av rang. Verdal Industripark på Ørin er et innovativt og næringsmessig verdiskapningsområde i nasjonal førstedivisjon, med over 140 bedrifter, - med velkjente Aker Verdal som klart største enkeltbedrift – med mellom 2500 og 3000 ansatte i parken totalt sett og med nærmere 4 mrd. kroner i årsomsetning. Denne næringsparken er i kraftig vekst og utvides jevnlig. Mange av bedriftene eksponeres mot global konkurranse både hjemmemarkedet og i eksportmarkedet. Dette er bra for oss: Det gjør noe med holdninger, med standarder og med effektiviseringsarbeid og rasjonaliseringsjakt gjennom hele verdikjeden – også hos underleverandørene - når du hele tiden måles mot de beste. Jeg er overbevist om at dette er grunnleggende nødvendige prosesser i et høykostland som Norge hvis vi skal ha noe å leve av etter oljen.

Verdal by er alminnelig norsk småby med de vanlige service – og handelstilbud du venter å finne. Gjennom de siste årene har vi pusset opp byen vår, og dette arbeidet fortsetter. Vi vil ha liv og røre i sentrum, handel og kultur. Heller i sentrum enn på et jorde utenfor byen. For denne forsamlingen synes jeg det er relevant å nevne at vi for hvert utviklingsprosjekt har tatt mål av oss av at vi skal legge igjen et ”visittkort” med Stiklestad – eller med Stiklestadrelatert profil. Derfor har vi kommunevåpenet vårt – Olavskorset – i brostein på et sentralt møtested, vi har vikinghjelm og vikingspyd, vi har verdens lengste primstav, og vi har Hugin og Munin ved Verdal Skysstasjon. Od mer kommer: Vi går nå i gang med det største løftet i Verdal sentrum noensinne.

Vi gjør ikke dette for å bygge et museum i småbyen vår. Vi gjør det for å skape tilhørighet, for å styrke identitetsbærerne, for å for å formidle kulturarven videre også på denne måten. Vi tror det er rett å fokusere på slike verdier i et stadig mer omskiftelig og transformativt samfunn.

Gode venner: Det er farlig å be en ordfører fortelle om kommunen sin. Da går tiden fort! Jeg ønsker dere igjen velkommen hit og håper dere har gode dager her hos oss.

Takk for oppmerksomheten.